

MITROPOLITUL
ANTONIE DE SUROJ

ADIEREA DUHULUI

Purtarea de grijă față de suflete

Traducere din limba rusă
Monahia Mina

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Cuprins

Purtarea de grijă față de suflete, călăuzire către Împărăție. Cuvânt de mărturie (Monahia Anastasia).....	9
--	---

Partea I

CĂLĂUZIREA CĂTRE ÎMPĂRĂȚIE

Capitolul 1 – Purtarea de grijă față de suflete	15
Capitolul 2 – Din nou despre purtarea de grijă față de suflete	60
Capitolul 3 – Cuvânt pentru cei care se mântuiesc (9 februarie 1983, Rostov-pe-Don)	91
Capitolul 4 – Despre pregătirea pentru preoție (răspunsuri la întrebări)	96
Capitolul 5 – Preotul în parohie (emisiuni susținute la Radio BBC)	127
Capitolul 6 – Despre practica pastorală (răspunsuri la întrebări)	176

Partea a II-a

DESPRE VIAȚA ÎN DUHUL

Capitolul 1 – Despre viața duhovnicească și duhovnici (Moscova, 11-18 mai 1987)	205
Capitolul 2 – „Frați ai mei, preoți, păziți-vă!” (Convorbire cu Ierom. Ilarion Alfeyev, Londra, 1999)	217
Capitolul 3 – Cuvânt despre paternitatea duhovnicească (cuvânt susținut la Londra, 11 martie 2001)	273
Capitolul 4 – Atitudinea față de duhovnic (răspunsuri la întrebări)	277

Partea a III-a

PREDICI CU OCAZIA DIFERITELOR HIROTONII

Capitolul 1 – Hirotesia întru citeț (25 ianuarie 1981)	303
Capitolul 2 – Cuvânt la hirotonia întru diacon (Paris, 1966)	305

Capitolul 3 – Cuvânt rostit la hirotonia lui David Peyn întru diacon și hirotesia lui Antony Hern întru citeț (<i>Bristole, 8 aprilie 1990</i>)	309
Capitolul 4 – Cuvânt la hirotonia întru preot a lui Mihail Fortunato (<i>Londra, 28 decembrie 1969</i>)	314
Capitolul 5 – Cuvânt la hirotonia întru preot a lui Maxim Nicolski (<i>Oxford, 7 aprilie 1990</i>)	319
Capitolul 6 – Cuvânt rostit cu prilejul sfințirii bisericii din Walsingham și a hirotoniei lui Filip Steer (<i>1 octombrie 1993</i>)	324
Capitolul 7 – Cuvânt rostit a doua zi, duminică, 2 octombrie, după Sfânta Liturghie, în biserica din Londra	329
Capitolul 8 – Cuvânt rostit de Părintele Antonie în ziua numirii sale ca episcop (<i>Londra, 29 noiembrie 1957</i>)	331
Capitolul 9 – Fragmente din interviul acordat de Părintele Antonie de Suroj cu ocazia înscăunării sale ca mitropolit (<i>1966</i>)	336
Capitolul 10 – Cuvânt la alegerea noului Patriarh al Moscovei și al întregii Rusii (<i>Londra, 24 iunie 1990</i>)	341

Partea a IV-a

SENSUL SPOVEDANIEI

Capitolul 1 – Sensul Spovedaniei	349
Capitolul 2 – Spovedania ca vindecare (<i>Londra. Cuvânt rostit în zilele Postului Nașterii Domnului din anul 1991</i>)	377
Capitolul 3 – Spovedania ca întâlnire cu Hristos și cuvântul Lui (<i>Londra. Cuvânt ținut în Postul Nașterii Domnului, în ziua de 17/30 decembrie 1995</i>)	403
Capitolul 4 – Împăcarea cu Dumnezeu	436
Capitolul 5 – Convorbiri cu adolescenții	449
Capitolul 6 – Despre Spovedanie și despre Împărtășirea cu Sfintele Taine (<i>răspunsuri la întrebări</i>)	471
Capitolul 7 – Cuvânt despre spovedanie (<i>duminică, 19 decembrie 1999</i>)	525

Partea a V-a

SPOVEDANIA DE OBȘTE

Lămurire	533
Capitolul 1 – Spovedania de obște din zilele Postului Nașterii Domnului din anul 1978 (<i>decembrie 1978</i>)	535
Capitolul 2 – Spovedania de obște din zilele Postului Mare (<i>24 februarie 1979</i>)	540
Capitolul 3 – Spovedania de obște din zilele Postului Mare (<i>23 februarie 1980</i>)	544
Capitolul 4 – Spovedania de obște din zilele Postului Mare (<i>4 aprilie 1981</i>)	548
Capitolul 5 – Spovedania de obște din zilele Postului Nașterii Domnului (<i>2 ianuarie 1982 – după calendarul iulian</i>)	553
Capitolul 6 – Spovedania de obște din zilele Postului Mare (<i>26 martie 1983</i>)	555
Capitolul 7 – Spovedania de obște din zilele Postului Nașterii Domnului (<i>4 ianuarie 1986 – după calendarul iulian</i>)	558
Capitolul 8 – Spovedania de obște din zilele Postului Mare (<i>29 martie 1986</i>)	562
Capitolul 9 – Spovedania de obște din zilele Postului Mare (<i>21 februarie 1987</i>)	567
Capitolul 10 – Spovedania de obște din zilele Postului Nașterii Domnului (<i>30 decembrie 1989 – după calendarul iulian</i>)	576
Capitolul 11 – Spovedania de obște din zilele Postului Mare (<i>31 martie 1990</i>)	589
Crâmpie de viață	597

Purtarea de grijă față de suflete, călăuzire către Împărăție Cuvânt de mărturie

„Păstorul cel bun își pune viața pentru oile sale”. El este cel care pleacă în căutarea oiței celei pierdute și când o găsește, o ridică și o poartă pe umerii Săi...

Sunt doar câteva imagini pe care le întâlnim în Noul Legământ, care ne grăiesc atât de convingător și care ne încurajează să pătrundem pe cât ne este nouă cu puțință în această taină a jertfelniciei Bunului Păstor care își pune viața pentru oițele sale.

Dar bunul și marele Păstor Hristos este Cel care a luat asupra Sa păcatul lumii, Cel care ne-a purtat pe umerii Săi și ne mai poartă încă, până la sfârșitul veacurilor. Prin jertfa Sa ne-a deschis o cale, aceea de purtare a crucii spre Înviere, spre Lumină, spre învierea cea launtrică a sufletului.

Astfel și noi, pășind pe această cale, se cuvine să devenim la rândul nostru martori ai luminii, ai Învierii.

Dar suntem noi oare pregătiți să înțelegem și să învățăm ceva din taina acestei iubiri jertfelnice? Suntem noi gata să asumăm ființa celui de lângă noi, a celui pe care nu-l putem înțelege, nu îl putem iubi și pe care nu îl cunoaștem, aceluia altfel decât noi? Suntem noi gata să asumăm păcatul fratelui, al aproapelui nostru, în așa fel încât să devenim una cu acest frate, pe care trebuie să-l luăm și să-l purtăm pe umerii noștri (până acolo unde îi este lui bine) până la casa Tatălui?

Este și una dintre întrebările fundamentale ale Mitropolitului Antonie de Suroj, cel care a păstorit timp de cincizeci

de ani dioceza Surojului din Marea Britanie și care, prin viața și dragostea sa de părinte, s-a dovedit a fi un adevărat păstor și purtător de grijă față de suflete până în ultimele clipe ale vieții sale. Căci chiar când mai avea foarte puțin de trăit, el încă se mai gândea la toți cei pe care îi purta în cugetul lui, pentru care voia să se roage, dar nu mai reușise să o facă. Știind că nu va mai avea timpul necesar pentru a-i pomeni (de-aici), a alcătuit o listă cu numele acestora și a înmânat-o unui preot ucenic apropiat, rugându-l să-i preia el în grija lui. Este doar un mic exemplu despre felul în care (nu ne uita și) ne purta în rugăciunile lui.

El ne-a purtat pe mulți dintre noi pe umerii săi și în inima sa mult lărgită, primitoare și mult iubitoare, călăuzindu-ne pașii cu atenție și cu de Dumnezeu insuflată grijă spre un liman al păcii și al împăcării, spre libertatea fiilor lui Dumnezeu.

Însăși prezența sa emana multă blândețe, căci privirea sa caldă, un cuvânt de alinare, o binecuvântare, aducea după sine tămăduire. Cuvântul său era un cuvânt viu, pentru că era insuflat din viață, din ceea ce-i fusese dat să trăiască, să înțeleagă și să vadă și la alți sfințiți trăitori ai Duhului. Acest buchet de cuvântări dovedește aceasta. Ascultând aceste sfaturi pline de înțelepciune, ascultătorul care crede în acest cuvânt primește imbold și încurajare pentru a le împlini în propria viață. Vlădica Antonie pune el însuși în practică tot ceea ce îi învăța pe alții, exprimând prin fapte grija lui plină de dragoste și de înțelegere pentru oricine venea să-i ceară ajutor, mângâiere, un cuvânt de învățătură, de îndreptare.

Taina Spovedaniei, Taina primenirii omului lăuntric prin căință și împăcare, era una dintre temele ce îl preocupau în mod deosebit pe Vlădica Antonie, pentru că își dădea seama de multele lacune de care suferim noi, creștinii zilelor

noastre, mai ales trăind într-o lume atât de secularizată și desacralizată, unde domnește împrăștierea și unde din păcate nu există deseori modele demne de urmat.

De aceea, la parohia din Londra, el a inițiat o serie de cuvântări catehetice mult folositoare pentru adulți, mai ales pentru cei nou-veniți în Biserica Ortodoxă. În perioada Postului Mare și a Postului Crăciunului, ele se organizau sâmbăta și aveau menirea să prilejuiască un timp de reculegere, de interiorizare, de cercetare a cugetului, ca pregătire pentru spovedanie.

Aceste zile de reculegere se numeau și zile de retragere („retreat”), retragere din tumultul vieții de zi cu zi, pentru a putea pune de o parte puțină vreme foarte necesară pregătirii pentru spovedanie.

O astfel de zi începea cu o Sfântă Liturghie, după care imediat urma un cuvânt de introducere al Vlădicăi Antonie, care propunea celor adunați o temă de gândire inspirată, de exemplu, din parabola fiului risipitor, aceasta tot în vederea regăsirii lăuntrice în duhul căinței. Urma o perioadă de tăcere și de cercetare a cugetului, care dura vreo trei sferturi de oră, fiecare căutând pentru sine un colțișor mai retras în biserică sau în curtea bisericii, unde să stea în liniște. După aceasta, urma o mică agapă cu cele aduse de fiecare și puse la mijloc pentru a fi împărtășite. Apoi Vlădica Antonie ținea un al doilea cuvânt, urmat de alte trei sferturi de oră de liniștire. Urma spovedania obștească, moment în care se venea în mijlocul bisericii și, îngenunchiați în duhul fiului rătăcitor, în duh de căință, ascultam spovedania Vlădiciei Antonie, în care ne regăseam, și care putea foarte bine să fie spovedania noastră, a fiecăruia dintre noi. După rugăciunea de dezlegare, Vlădica îndemna pe toți cei care aveau nevoie de o spovedanie personală să poată veni separat să o facă. Sentimentul cu care se încheia o

asemenea zi era acela al unei comuniuni desăvârșite în inima acestei comunități ce renăște ca rod al acestei lucrări de primenire lăuntrică și împăcare, și ca rod al iscusitei și de Dumnezeu insuflatei păstoriri a iubitului nostru Părinte Vlădica Antonie de Suroj, de binecuvântată pomenire. Se cuvine să mulțumim Domnului pentru acest neprețuit dar și la rândul nostru să rodim din cele semănate cu atâta dragoste și grijă în inimile noastre. Să ne ajute Dumnezeu!

Monahia Anastasia

Capitolul 4

Despre pregătirea pentru preoție

(răspunsuri la întrebări)

Întrebare: Studenții noștri petrec multă vreme în biserică la rugăciune. Având posibilitatea să devină buni teologi și, în același timp, să se ocupe îndeajuns de mult și cu rugăciunea, să devină păstori buni, cum socotiți că ar fi potrivit să le îmbine pentru a nu ajunge niște „mormoloci”?

Mitropolitul Antonie: Socotesc că vremea școlii este vremea în care trebuie să aduni cu multă osteneală, cu luare-aminte, cu mare convingere, tot ceea ce este de folos pentru viața care ți se așterne înaintea ta. Să-ți formezi niște principii de viață desăvârșite firește că nu este cu putință, este încă prea devreme, pentru că o atitudine față de viață și niște principii personale cu privire la ea ți le poți forma numai după ce le cunoști pe cele care deja există; nu este cu putință să ai o părere de o asemenea importanță formată pe temeliile nestatornice ale unei credințe superficiale. Trebuie mai întâi de toate să citești, să te documentezi, să cugeți și să nu te grăbești a generaliza numaidecât cele pe care le înveți. De pildă, cu privire la Sfinții Părinți: trebuie păstrate, în ceea ce-l privește pe fiecare dintre ei, propria lui personalitate, problematica

de care se ocupă, părerile, care pot trata diferite aspecte ale viețuirii în Hristos, și toate acestea pentru a ține minte (iar aceasta are o mare însemnătate: a viețui cu conștiința că trăim totuși ancorați într-o istorie) că acea trăsătură a chipului Ortodoxiei care ni se dezvăluie nouă este, pe de o parte, conștiința Bisericii, iar pe de alta, numai un chip, chiar dacă în hotarele acestuia se ascunde o bogăție nesfârșită de nuanțe și profunzimi. Și atâta vreme cât noi încă nu am cunoscut ceea ce alții deja au cunoscut, trebuie să ne grăbim să o facem. Altminteri ni se va părea că suntem fantastic de originali, numai că, din nefericire, vom fi și singurii care o vom crede. Un oarecare gânditor francez spunea că nimeni nu se simte atât de original ca gândire, precum se simte cel care nu a citit niciodată ce au gândit deja alții. Bogăția de gândire de care lumea aceasta este plină nu este deloc de neglijat. Și te poți oricând adăpa din ea și este posibil ca nici măcar să nu mai știi ce și de unde ai adunat, ci pur și simplu să vezi că ai început să construiești pe temelia ei. Dar aceasta încă este puțin.

M-am izbit și eu, cândva, de aceeași problemă, atunci când am isprăvit cursurile de liceu. Se trăia la noi destul de sărăcuț. Așa se face că eu voiam să merg să lucrez într-o fabrică, numai că ai mei au insistat să continui să învăț. Mă gândeam: ce să mai tot învăț, când eu nu-mi doresc decât, în primul rând, să mă rog, iar în al doilea, să lucrez ceva, ca să avem din ce trăi. Mi se părea că sunt trădător pe două fronturi. Iar după șapte ani de universitate am înțeles câtă dreptate avuseseră ai mei; înțelesesem eu deja ceva mai înainte, că starea aceea de „congelat” în care trăisem (de parcă m-ar fi pus pentru șapte ani la păstrare în frigider – părea că nu fac nimic de folos nimănui, nici pe ai mei nu-i hrăneam, pe mine

mă strecuram ici-colo, nici lui Dumnezeu nu mă rugam) era numai o părere. Pentru că, în realitate, s-a dovedit că acei șapte ani mi-au dat posibilitatea să devin medic – un lucru folositor deci –, m-au învățat foarte multe chestiuni legate de disciplina minții, dacă nu mai mult, măcar în ceea ce privește atitudinea mea față de îndoială. Anii mei de școală m-au învățat cum să ascult starea sufletului omului...

De aceea, cred că nu aveți a vă teme de această condiție de învățăcei în care vă aflați; numai să căutați, de pildă, cu toată curăția cugetului, să dobândiți cunoașterea – adevărata, obiectiva cunoaștere, cunoașterea a ceea ce există cu adevărat, și nu „ceea ce este de ajuns enoriașilor mei”. Pentru că în această ordine a minții, a intelectului, enoriașii voștri poate că nici nu vor avea nevoie să cunoască îndeaproape teologia Sfântului Grigorie Palama, dar, în planul vieții duhovnicești, dacă sunt creștini ortodocși, ei vor trăi teologia Sfântului Grigorie Palama. Nu există nici o dogmă în Ortodoxie care să nu aibă legătură nemijlocită, fără echivoc, cu viața duhovnicească. Eu nu mă pot numi pe mine însumi „duhovnic”, ci, pur și simplu, „dacă balta nu are pește, și racul e bun”, dar la mine vin oameni în fiecare ziulică de la Dumnezeu, primesc oameni timp de paisprezece ceasuri pe zi. Ei vin să vorbim despre sufletul lor, despre rugăciune, despre îndoieli, despre una și alta. Iar eu văd mereu cum problemele lor, cere-rile lor, sau, pur și simplu, mersul, curgerea vieții lor este o răsfrângere a ceea ce dogmatica ortodoxă a exprimat prin dogma Sfintei Treimi, prin dogma despre purcederea Duhului Sfânt, despre energii, despre esență, despre persoane, ipostasuri, despre tot ceea ce, la un moment dat, ești nevoit să înveți la școală și-ți sună

uneori parcă a chineză. Numai că oamenii aceia nu au stat să se gândească la teologie ca și cum ar fi vrut să mai inventeze ceva. Nu. Pur și simplu, teologia s-a născut din nevoia omului de a exprima în cuvinte deplina experiența religioasă pe care o trăiau ei – a lor, personală, și a omenirii întregi.

De aceea, să nu socotiți niciodată că ar exista vreo învățătură care să poată fi numită teologie abstractă. Există oameni așa, mai „abstracți” ca structură, oameni care nu pot pași pe pământ, dar care nici la cer nu ajung, ci plutesc așa, asemenea norilor, între cer și pământ, dar teologie abstractă nu există. V-am mai spus că mi-ar fi foarte ușor să vă arăt cum dogma Sfintei Treimi se vedește și în fundamentele, în rădăcinile sociologiei și ale științei relațiilor interumane, cum prin ea se soluționează un șir întreg de afecțiuni psihice ale vremii noastre, iar aceasta eu o cunosc din experiența pe care am avut-o, lucrând ani de zile în clinicile de psihiatrie și având neîncetat de-a face cu oameni. Iar dacă dogma Sfintei Treimi poate avea o atât de mare acoperire, ce să mai spunem de dogma Întropării sau despre Taine etc. De aceea spun: învățați, străduiți-vă să înțelegeți, să surprindeți nu doar ceea ce este comun tuturor scriitorilor bisericești – aceasta este ușor –, ci mai degrabă ceea ce este a fiecăruia, unic și irepetabil. Aceasta, pe de o parte.

Apoi, învățați-vă să vă rugați! Este diferență între citirea rugăciunilor și rugăciune. Învățați-vă anume să vă rugați și nu să fiți buni tehnicieni ai rugăciunii. Știți, sunt astfel de oameni care citesc uluitor, cântă minunat, uneori chiar slujesc cu părută umilință, dar, în același timp, sufletul lor colindă pe aiurea, sau care, pur și simplu, pot să transmită altuia ceea ce ei înșiși nu au înțeles

(pentru că Dumnezeu le-a dat acest dar – glasul sau o atitudine potrivită). Nu! Trebuie să te rogi! Iar aici, iată, se pune problema timpului.

Noi cu toții ne aflăm sub puterea timpului, dar aceasta se petrece din vina noastră. Timpul nu este nimic. Faptul că vremea se scurge și că noi pururi ne grăbim spre ceva sunt două lucruri total deosebite unul de celălalt. Graba este starea sufletului. Să luăm un exemplu. De pildă, la țară, pe o caniculă insuportabilă, te duci la câmp și mergi repede, hotărât, cu vioiciune, și nu te grăbești nicăieri, pentru că nu ai unde să te grăbești. Iar altădată vezi cum un om cară două geamantane, și încă, pe deasupra, vreo trei saci, și se grăbește cumplit, dar de mișcat, de înaintat, înaintează ca melcul. Graba stă în aceea că omul vrea întotdeauna să fie cu o jumătate de verstă înaintea propriei persoane: nu acolo unde se află, ci întotdeauna un pic mai înainte. Și câtă vreme omul trăiește astfel, nu se va ruga niciodată, pentru că omul care nu este aici nu se poate ruga, iar cel care este aici nu se roagă. Mi se pare grav acest aspect.

Iertați-mă, dar aș vrea să vorbesc despre aceasta mai pe înțeles. Eu am găsit un fel de calitate a vremii, în niște împrejurări, să zicem, foarte prielnice. În vremea ocupației germane, în Paris, am fost ofițer în Rezistența Franceză și m-au arestat. Firește că ceea ce spun acum eu nu teologhiseam în momentele acelea, ci doar a fost această experiență, care a însemnat fundamentul pentru cele ce au urmat. S-au petrecut lucrurile astfel: am intrat la metrou și m-au luat. În clipa aceea am înțeles că tot trecutul meu dispăruse, și aceasta din două pricini: mai întâi, pentru că dacă mă aruncă cine știe pe unde, nu va mai fi vorba de nici un trecut, căci eu va trebui să stau pur și simplu acolo și nimic din cele ce au fost